

Haladó természetes nyelvű feldolgozás

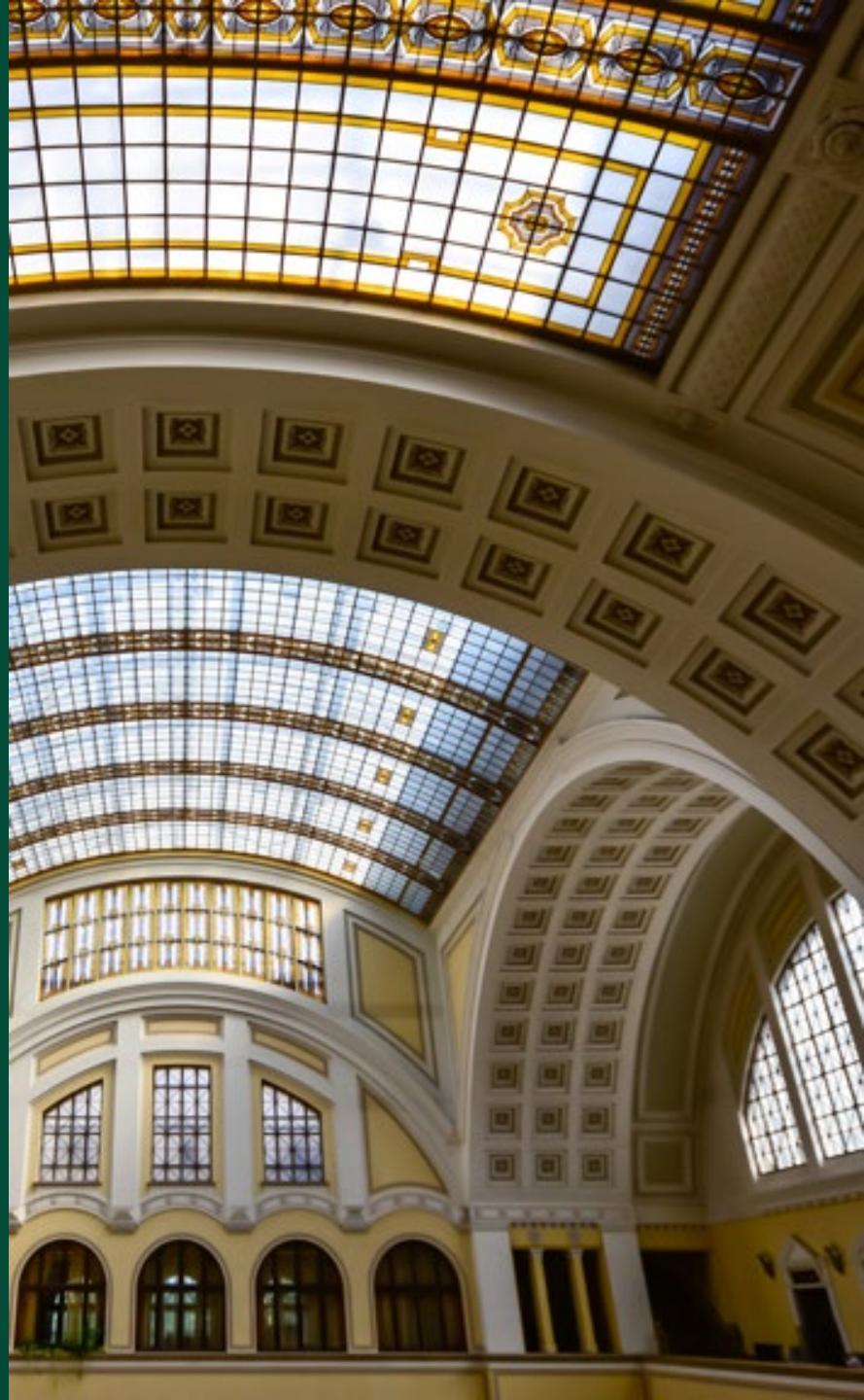
I. Előadás

Lakatos Róbert

Adattudomány és Vizualizációs Tanszék
Informatikai kar
Debreceni Egyetem

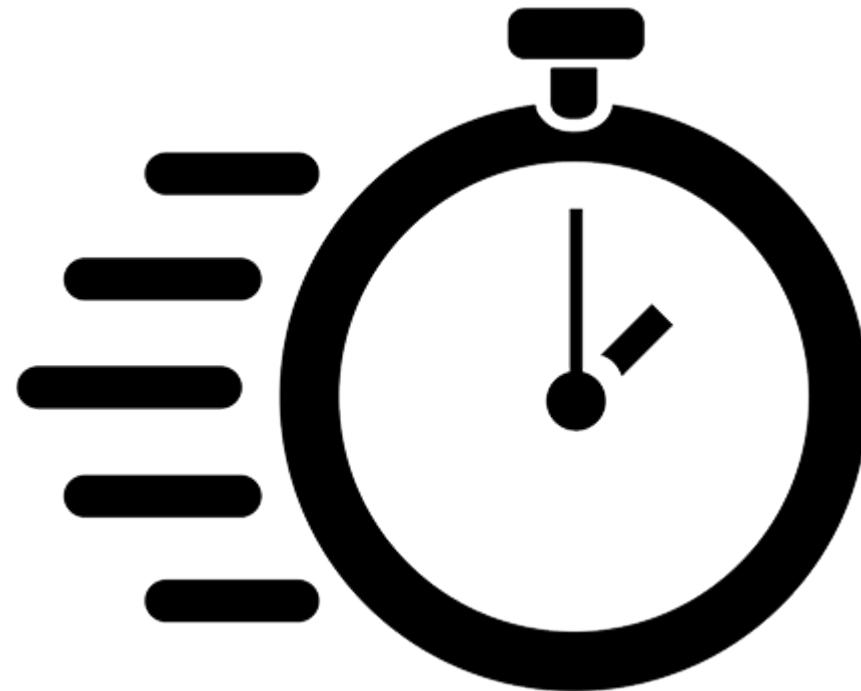

UNIVERSITY *of*
DEBRECEN

Tartalom

- Múlt
- Jelen
- Jövő

Múlt

- Rekurens hállózatok
- Konvolúciós hállózatok
- Transformer hállózatok

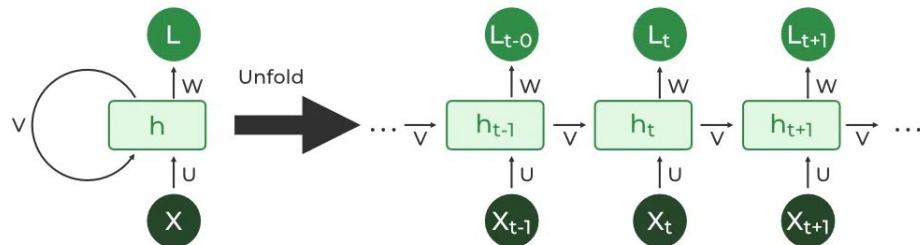
1992

2010

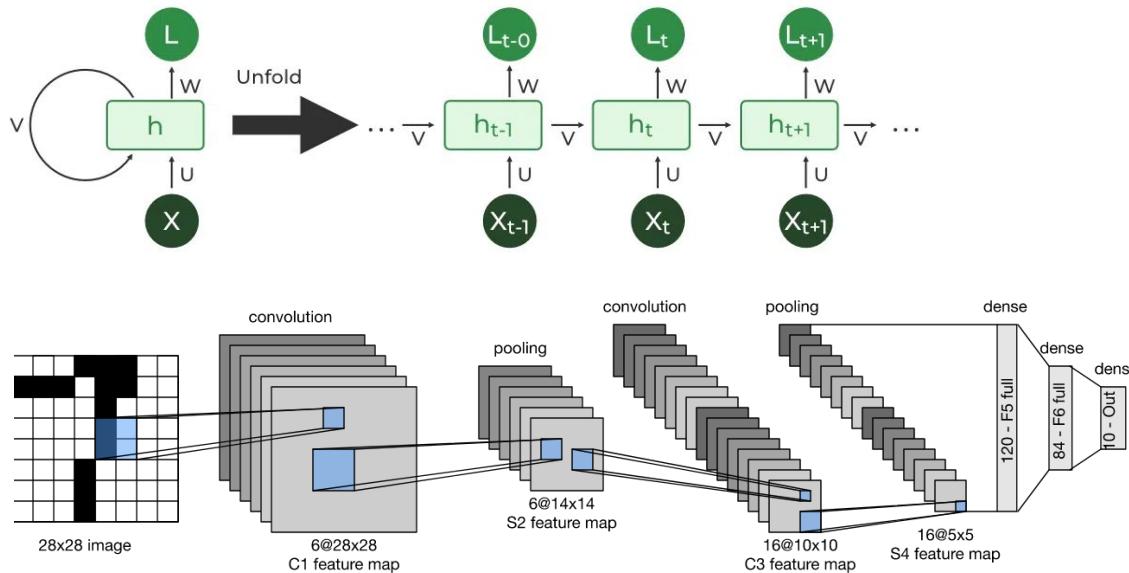
2018

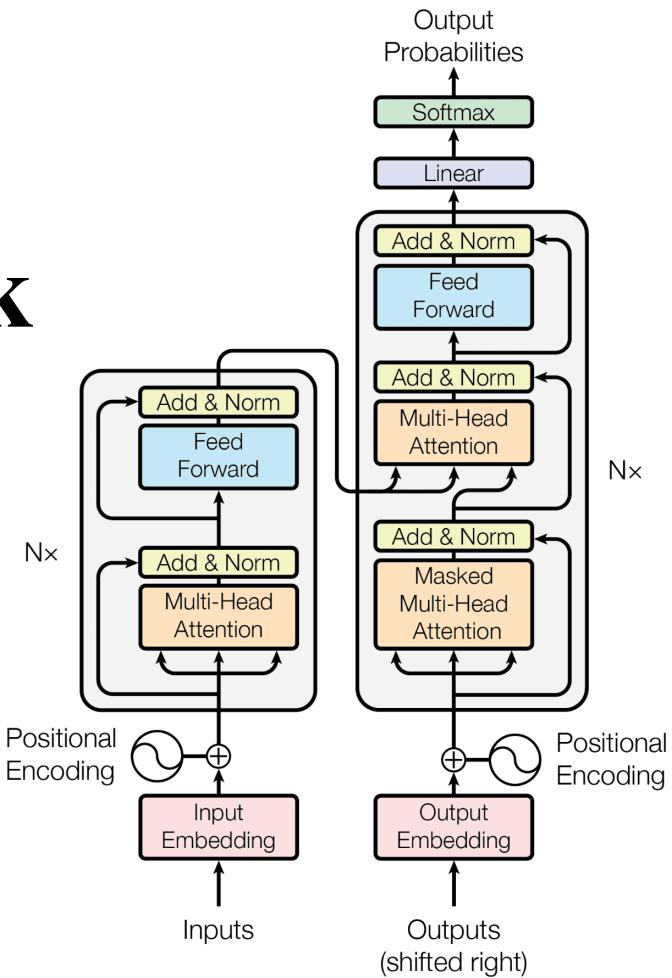
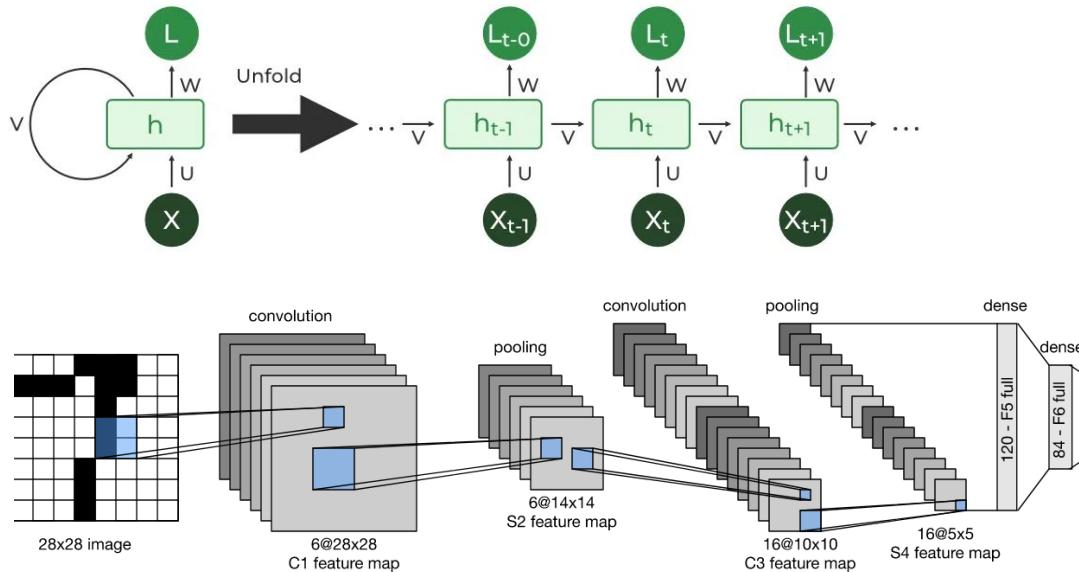
- Rekurens hállózatok
- Konvolúciós hállózatok
- Transformer hállózatok

- Rekurens hállózatok
- Konvolúciós hállózatok
- Transformer hállózatok

- Rekurens hállózatok
- Konvolúciós hállózatok
- Transformer hállózatok

Múlt – Rekurens hálózatok

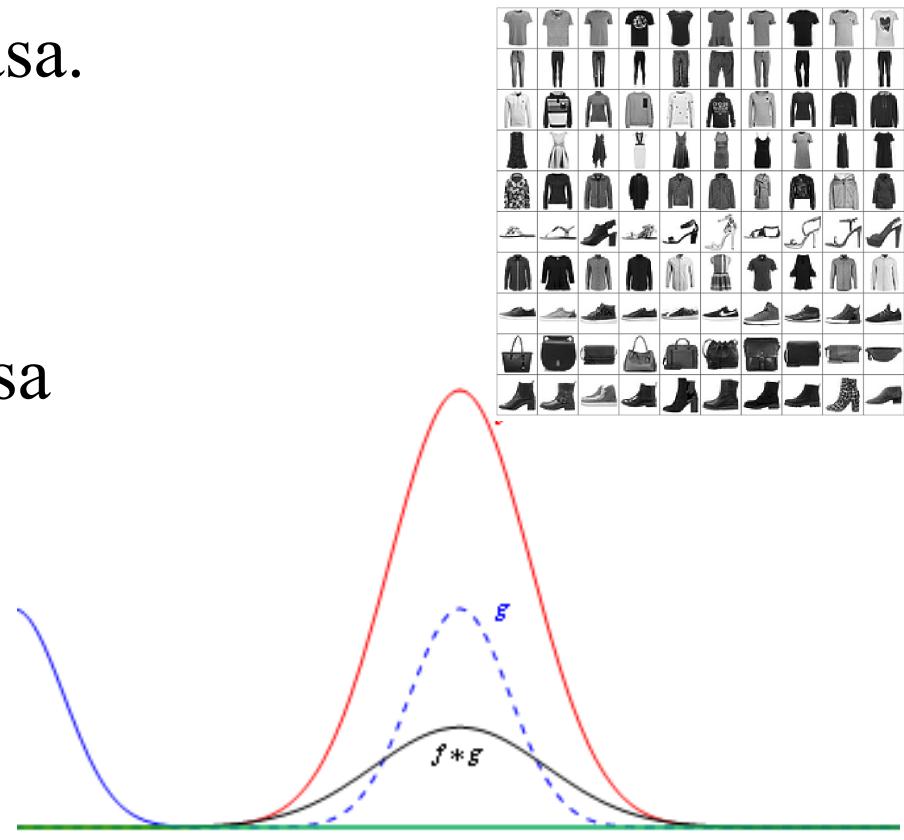
Időrendi vagy szekvenciális összefüggések kezelése

1. Beszédfelismerés
2. Szöveggenerálás
3. Szöveg osztályozás
4. Gépi fordítás
5. Időjárás-előrejelzés
6. Részvényárfolyamok
7. Videó és hangfeldolgozás

Day	Maximum Temperature (°C)	Minimum Temperature (°C)	Minimum Humidity (%)	Maximum Humidity (%)	Rainfall (mm)
1	39.1	28.2	45	60	-
2	36.2	29.3	51	73	-
3	32.5	24.4	61	80	23
4	36.3	25.5	48	75	-
5	35.5	22.3	49	77	-
6	37.4	29.1	44	63	-

Képek jellemzőinek feldolgozása.

1. Képek osztályozása
2. Képek generálása
3. Képi objektumok detektálása
4. Képszuperrezolúció
5. Stílus átvitel
6. Hangfelismerés
7. Szöveg feldolgozás

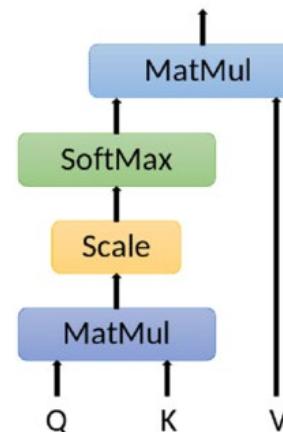
Múlt – Transzformer hálózatok

Szövegek jellemzőinek megértése

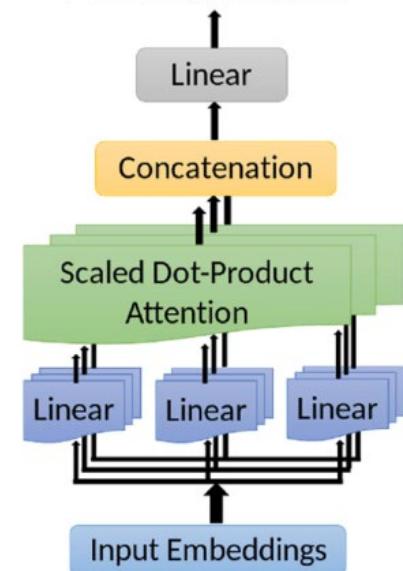
1. Szövegek / tokenek osztályozása
2. Szövegek / tokenek generálása
3. Gépi fordítás
4. Q&A
5. Képek feldolgozás
6. Képek generálása

$$\cos \theta = \frac{\vec{a} \cdot \vec{b}}{\|\vec{a}\| \cdot \|\vec{b}\|}$$

Scaled Dot-Product Attention

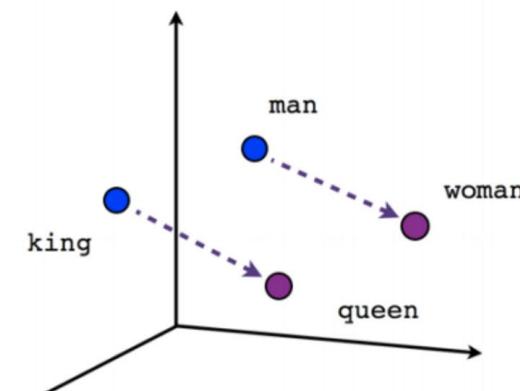
Multi-Head Attention

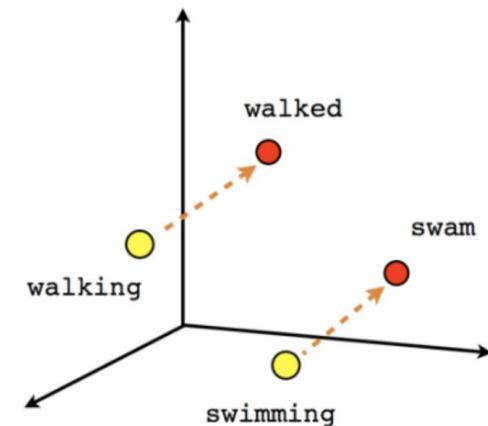
Múlt – Transzformer hálózatok

Szövegek jellemzőinek megértése

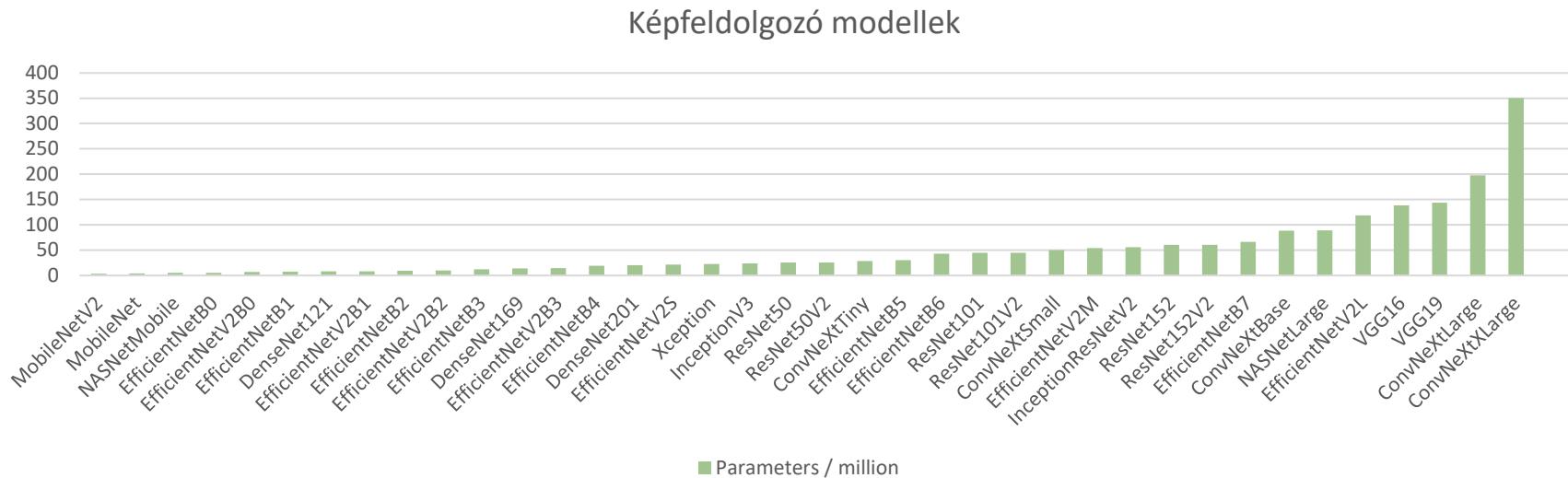
1. Szövegek / tokenek osztályozása
2. Szövegek / tokenek generálása
3. Gépi fordítás
4. Q&A
5. Képek feldolgozás
6. Képek generálása

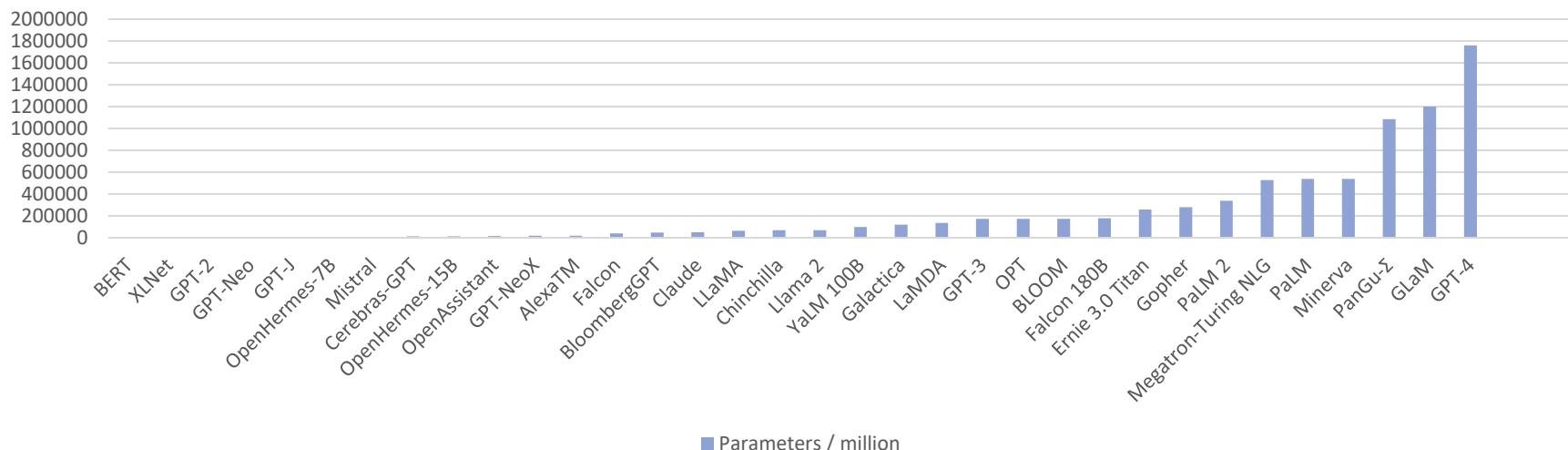
Male-Female

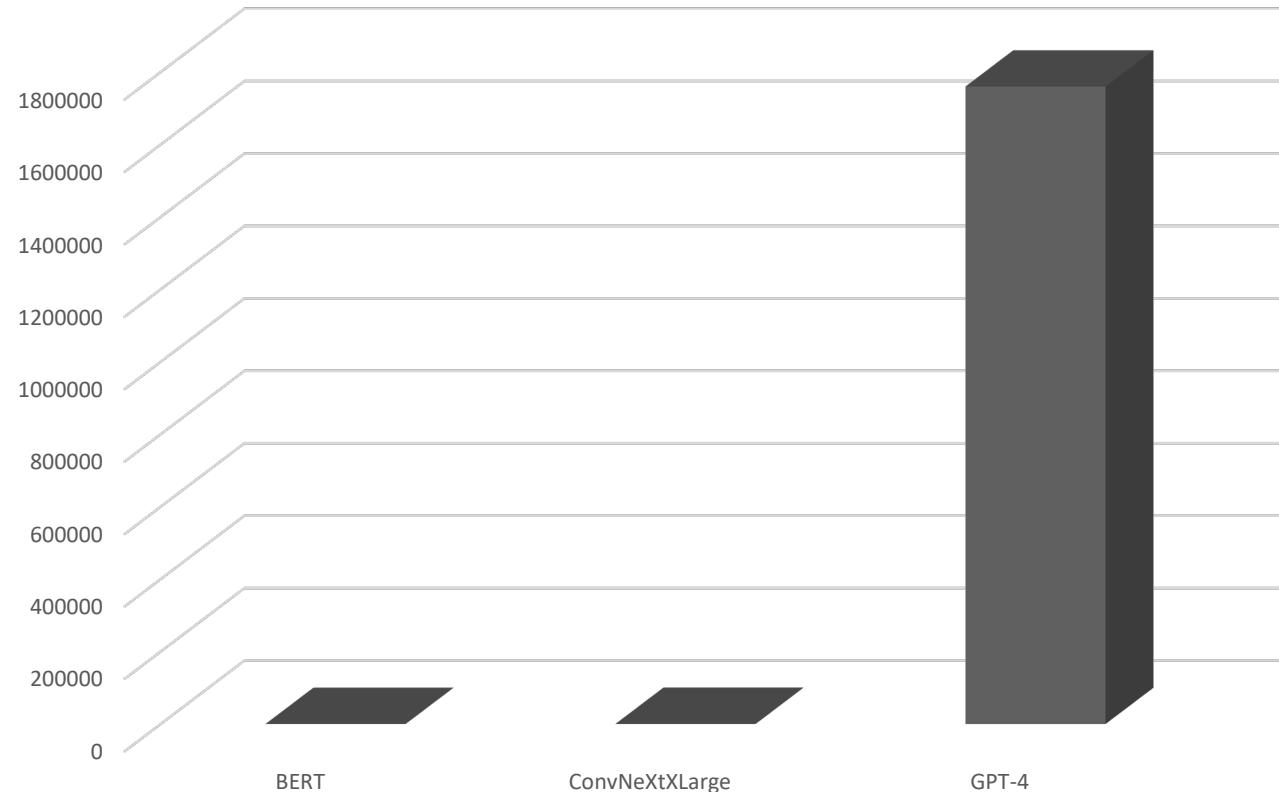
Verb tense

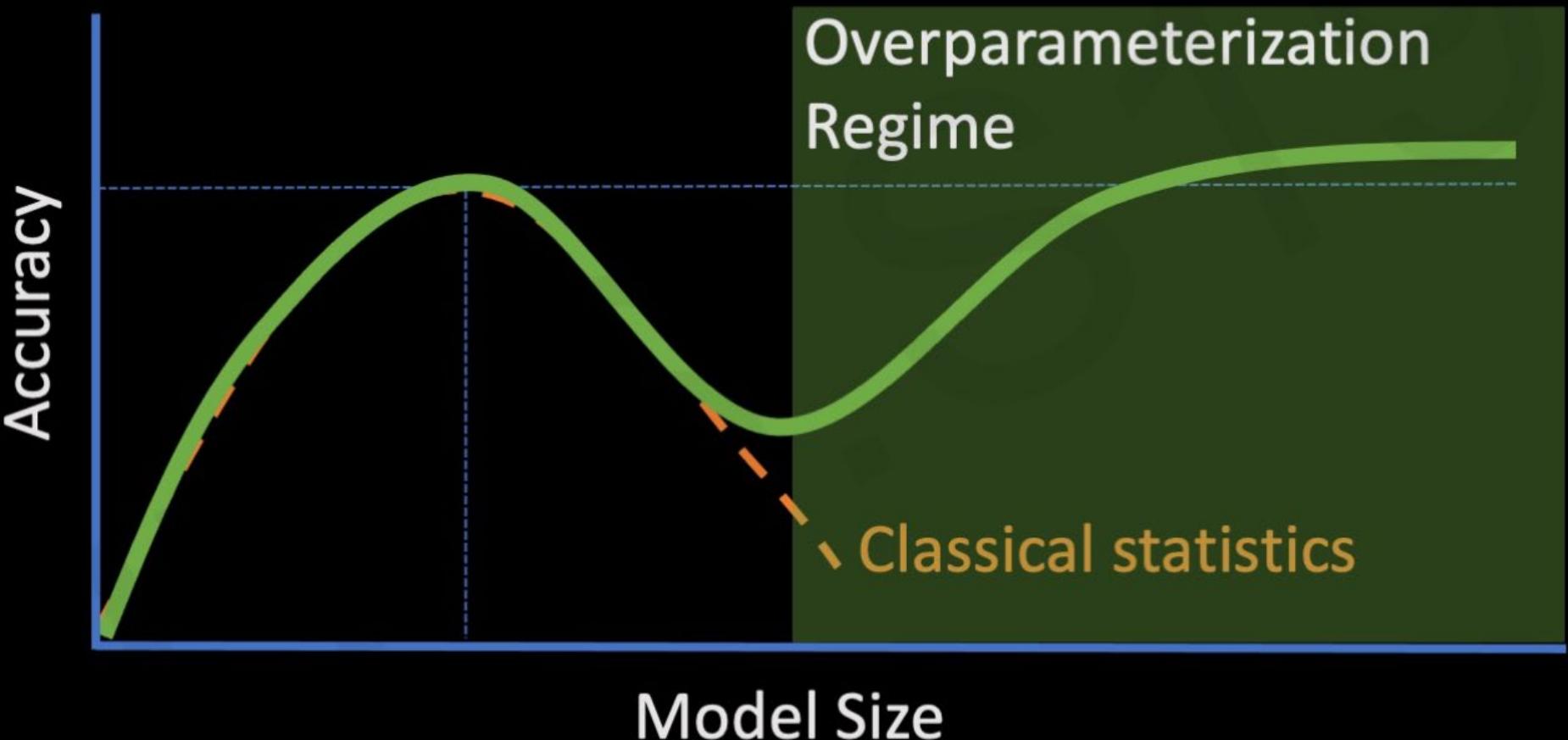

Nagy nyelvi modellek

Képfeldolgozó vs Nagy Nyelvi modellek

350M

750M

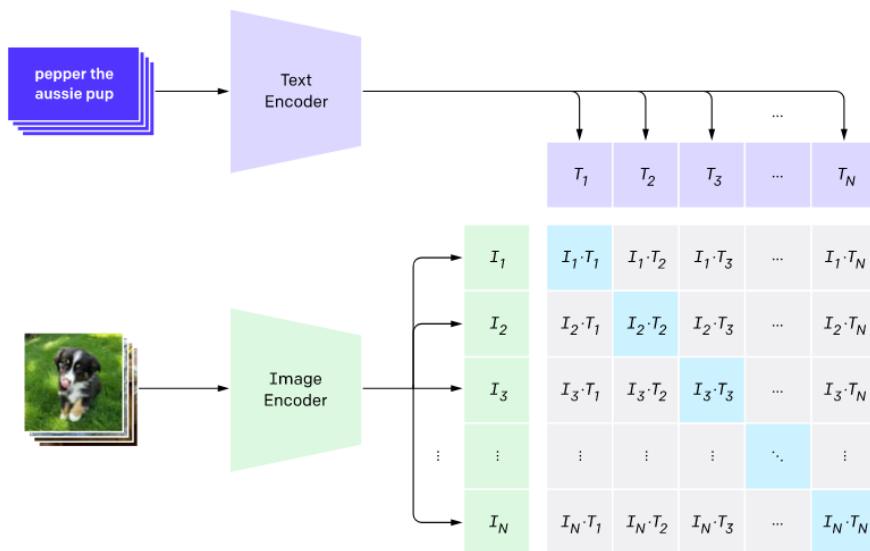
3B

20B

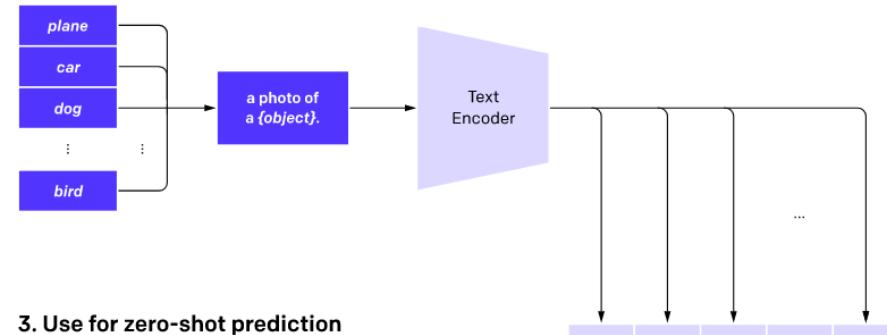

Jelen - Multimodalitás

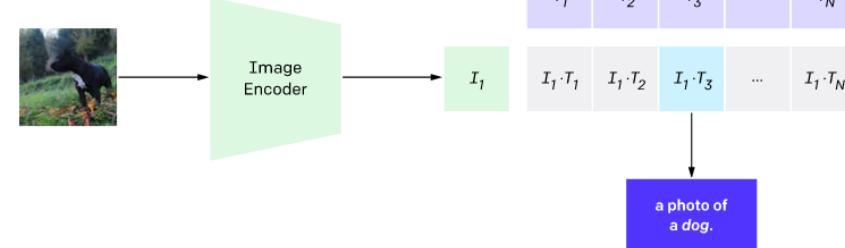
1. Contrastive pre-training

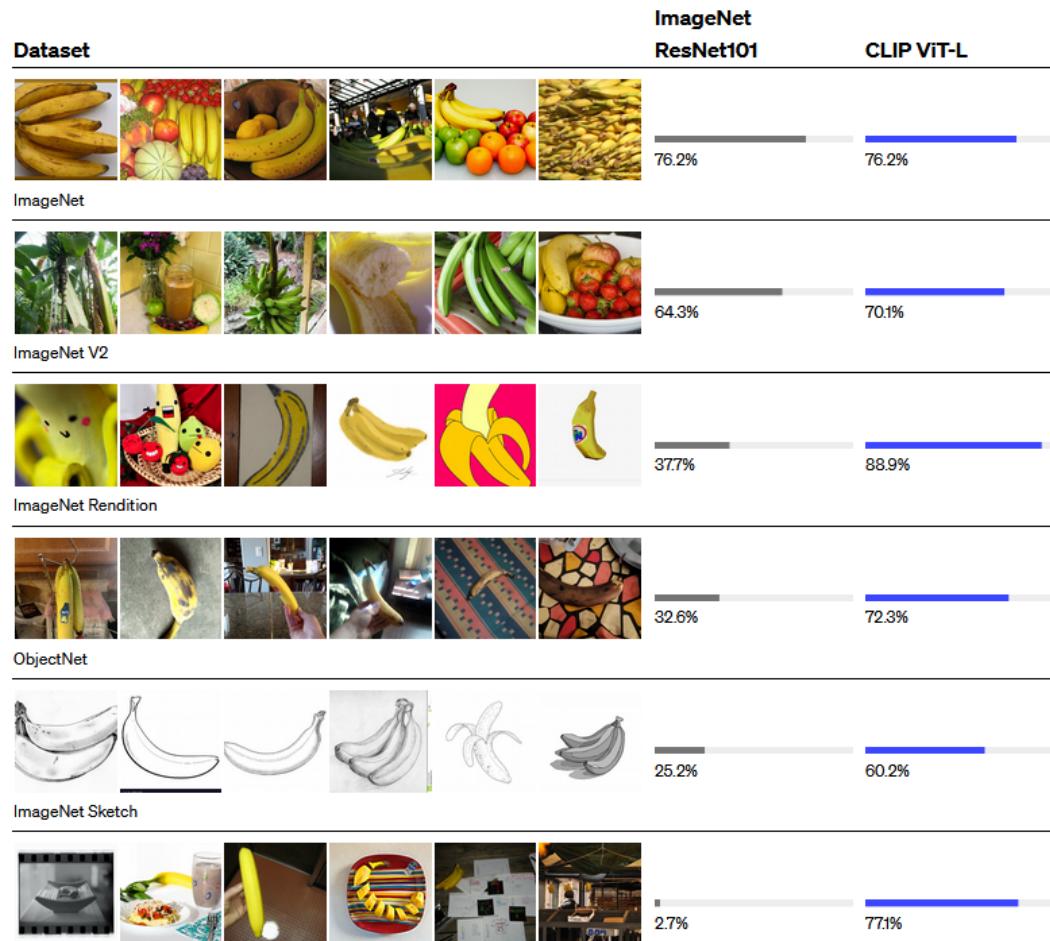

2. Create dataset classifier from label text

3. Use for zero-shot prediction

Jelen - Multimodalitás

Generative Adversarial Networks

Goodfellow et al. 2014

Stable Diffusion

Credit: <https://www.jousefmurad.com/ai/a-primer-on-stable-diffusion/>

Bard

vs

CHAT-GPT

vs

BingAI

Jelen – Prompt Engineering

Prompt

The sky is

Output:

blue

The sky is blue on a clear day. On a cloudy day, the sky may be gray or white.

Jelen – Prompt Engineering

Prompt

The sky is

Output:

blue

The sky is blue on a clear day. On a cloudy day, the sky may be gray or white.

Prompt:

Complete the sentence:

The sky is

Output:

so beautiful today.

Jelen – Prompt Engineering

Prompt

The sky is

Output:

blue

The sky is blue on a clear day. On a cloudy day, the sky may be gray or white.

<s>[INST] <<SYS>>

{your_system_message}

<</SYS>>

{user_message_1} [/INST]

{model_reply_1}</s><s>[INST]

{user_message_2} [/INST]

Prompt:

Complete the sentence:

The sky is

Output:

so beautiful today.

Jelen – Tudásbázis alapú rendszer

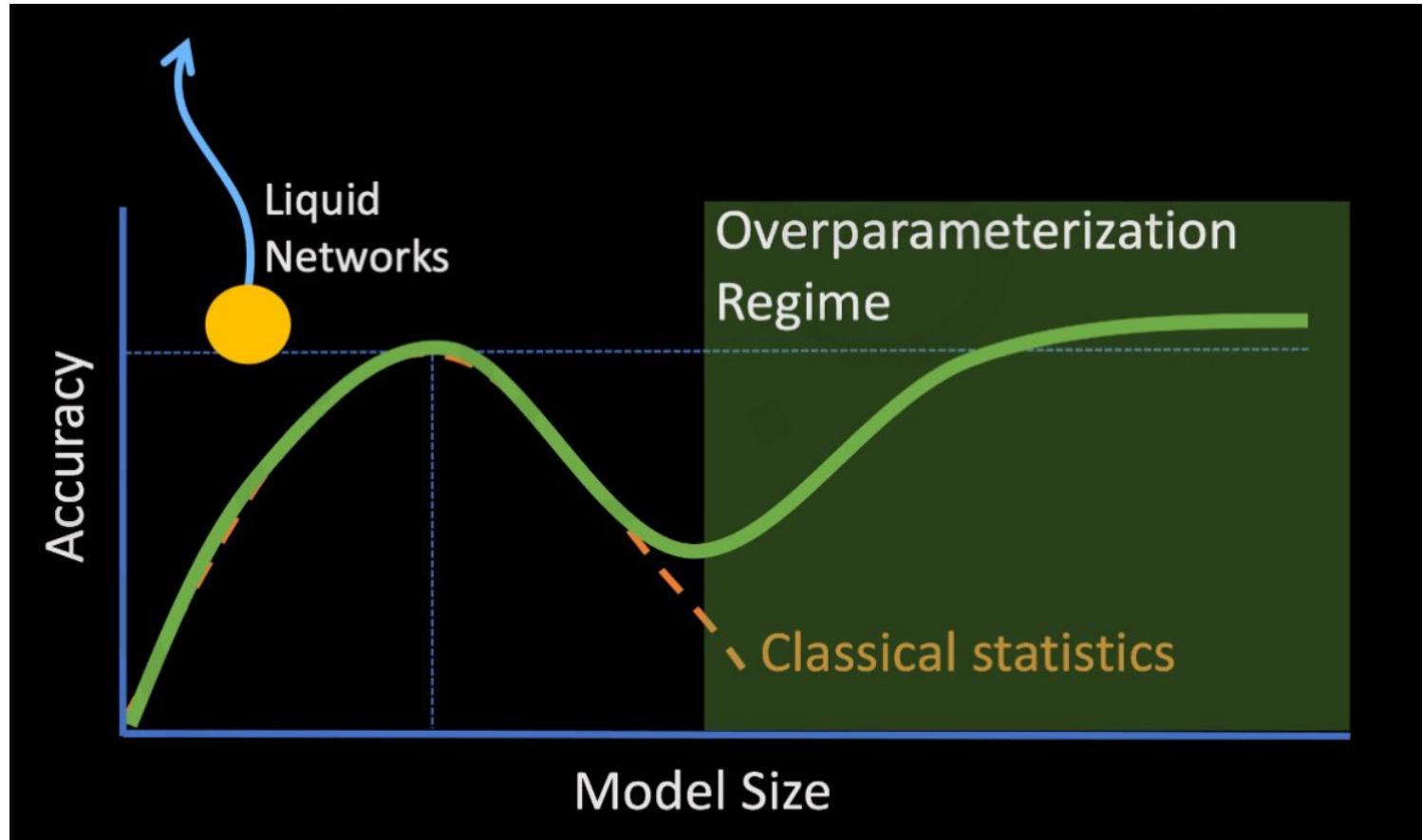

Benchmark (shots)	GPT-3.5	GPT-4	PaLM	PaLM-2-L	LLAMA 2
MMLU (5-shot)	70.0	86.4	69.3	78.3	68.9
TriviaQA (1-shot)	–	–	81.4	86.1	85.0
Natural Questions (1-shot)	–	–	29.3	37.5	33.0
GSM8K (8-shot)	57.1	92.0	56.5	80.7	56.8
HumanEval (0-shot)	48.1	67.0	26.2	–	29.9
BIG-Bench Hard (3-shot)	–	–	52.3	65.7	51.2

Jövő - Hallucináció

- Alkalmazhatósági problémák
  - Egészségügy
  - Oktatás
  - Szakértői támogatás
- Finom hangolás vs kontextus átadás

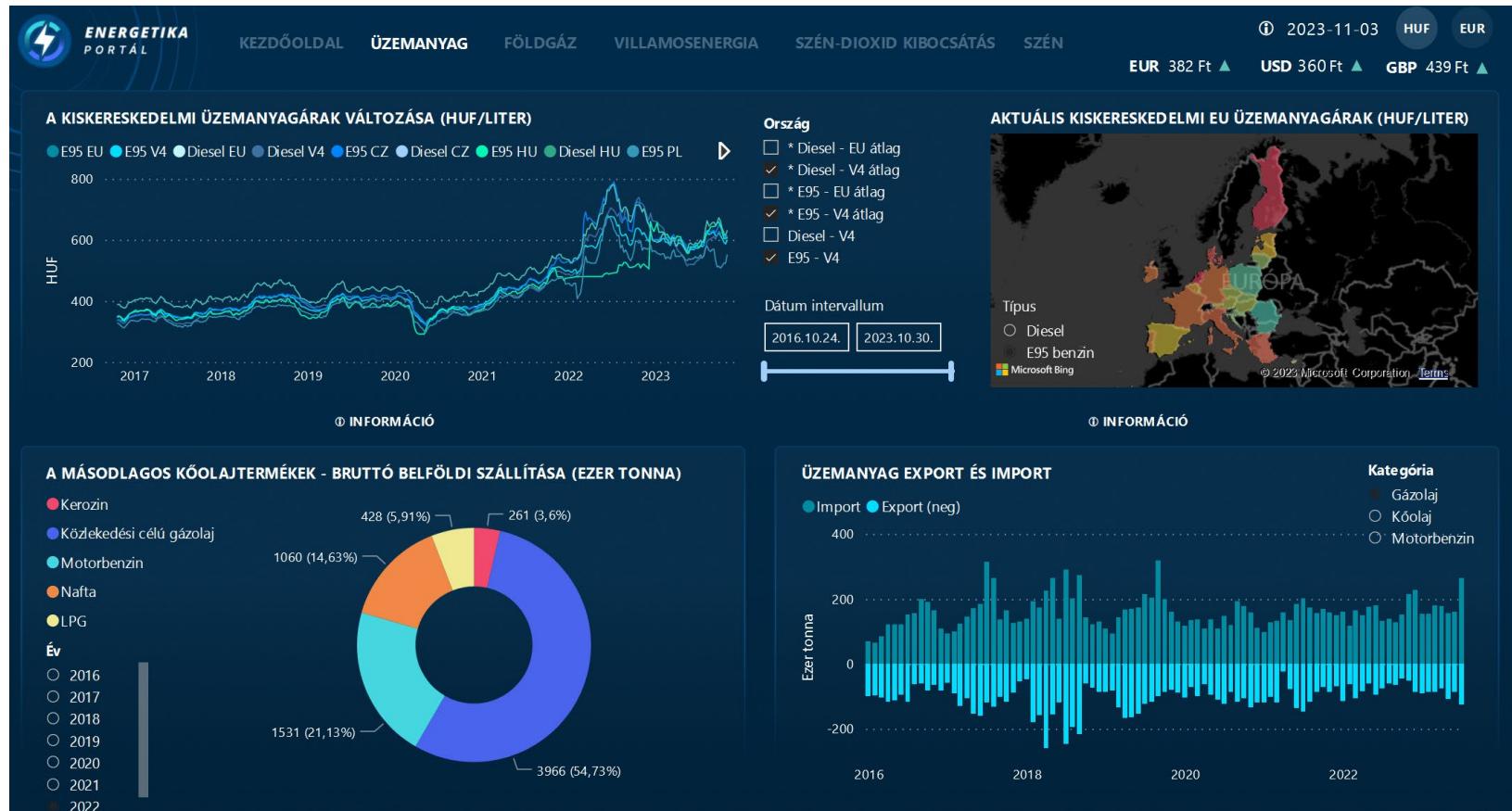

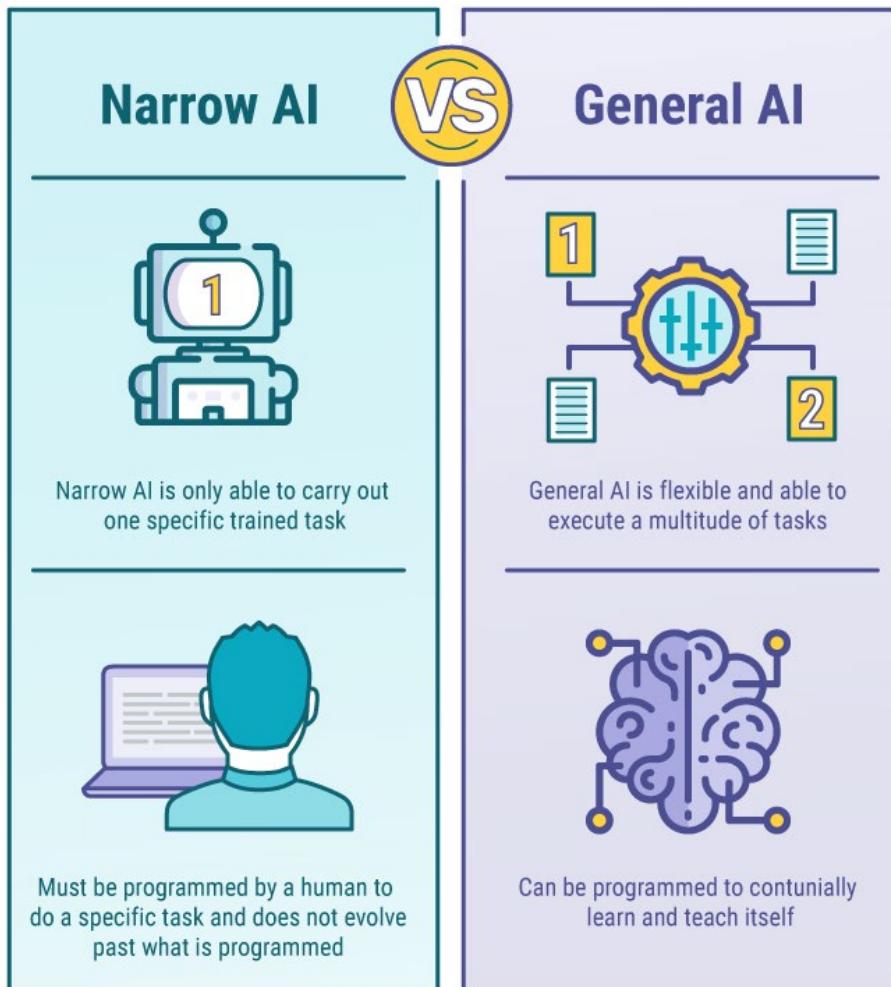

Jövő – Robitika

Jövő – Szenzorok és monitoring

Köszönöm a figyelmet!